

KARTOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ SLOVENSKEJ REPUBLIKY
GEOGRAFICKÝ ÚSTAV SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED
STAVEBNÁ FAKULTA SLOVENSKEJ TECHNICKEJ UNIVERZITY
V BRATISLAVE

AKTIVITY V KARTOGRAFII

venované
JÁNOVI PRAVDOVI

2019

Zborník abstraktov

Bratislava 2019

KARTOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ SLOVENSKEJ REPUBLIKY
GEOGRAFICKÝ ÚSTAV SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED
STAVEBNÁ FAKULTA SLOVENSKEJ TECHNICKEJ UNIVERZITY
V BRATISLAVE
AI-MAPS s. r. o.

AKTIVITY V KARTOGRAFII

venované
JÁNOVI PRAVDOVI

2019

Zborník abstraktov zo seminára
konaného 24. októbra 2019

Editor:
Róbert FENCÍK

Bratislava 2019

Odborní garanti:

Ing. Róbert Fencík, PhD. (SvF STU v Bratislave)

RNDr. Monika Kopecká, PhD. (GgÚ SAV Bratislava)

Programový výbor:

doc. Ing. Renata Ďuračiová, PhD. (SvF STU v Bratislave)

Mgr. Miroslav Kožuch, PhD. (PriF UK Bratislava)

Ing. Filip Pružinec (SvF STU v Bratislave)

Partner seminára:

Mediálny partner:

ISBN 978-80-89060-26-9

O B S A H

ANDREJKA M., BENOVA A. Chyby v detských atlasoch.....	5
BENOVA A., KUSEDOVA D. Analýza charakteristik študentov v prieskume čítania máp v období 2009 – 2018.....	6
BOBÁLOVÁ H., ŽUBRIETOVSKÝ A., ŠOLC A. Sada nástrojov na automatizovanú identifikáciu a hodnotenie zmien v prostredí ArcGIS.....	7
ČERBA O. Výuka kartografie & konstruktivistický prístup.....	9
DEKAN T. Geoportál, produkty a služby poskytované rezortom geodézie, kartografie a katastra SR.....	11
DOBIAŠ M. 3D mapy v QGIS.....	12
GOGA T. Využitie vegetačných indexov pre mapovanie opustenej poľnohospodárskej pôdy.....	13
HUTÁR V., SVIČEK M., DODOK R., PÁLKA B., HALÁS J. Prieskum a monitoring krajinej pokrývky/využitia krajiny na Slovensku v rámci celoeurópskeho prieskumu LUCAS.....	14
KONIČEK J., VOŽENÍLEK V., VONDRÁKOVÁ A., BARVÍŘ R. Hodnotenie infografického prevedenia máp z pohľadu priestorového, atribútového a designového.....	15
KOPECKÁ M., GOGA T. Detská mapa sveta 2019.....	17
KRUTOŠÍK O. Nové vojenské štátne mapové dielo.....	18
LIESKOVSKÝ T., KURIC M., MUŇKO M. Softvér na tvorbu hmatových orientačných máp.....	20
PAŠKO M. Hardvérové riešenia na mobilné mapovanie a softvérové nástroje na spracovanie zaznamenaných dát.....	22
PIŠÚT P., PROCHÁZKA J. Zvolenské delostrelecké bastióny na historických mapách a vedutách...	23
RUSNÁK M., SLÁDEK J., KIDOVÁ A. Mapovanie riečnej krajiny pomocou UAV.....	25
SZATMÁRI D., KOPECKÁ M., FERANEC J. Verifikácia a hodnotenie vrstiev Urban Atlas.....	26
FERANEC J., FENCÍK R., KOPECKÁ M. 25 rokov seminára Aktivity v kartografii.....	27

Peter PIŠŮT¹, Juraj PROCHÁZKA¹

ZVOLENSKÉ DELOSTRELECKÉ BASTIÓNY NA HISTORICKÝCH MAPÁCH A VEDUTÁCH

Abstrakt

Zo stredoslovenských banských miest, predovšetkým Banskej Štiavnice, Kremnice a Banskej Bystrice pochádza pomerne veľké množstvo historických máp a plánov, ktoré vznikli ako dokumentácia výstavby rôznych technických zariadení súvisiacich s baníctvom. Mesto Zvolen, zhruba do konca 18. storočia, najvýznamnejšie administratívne centrum v regióne síce tiež patrí do tejto skupiny miest, množstvo zachovaných historických máp a plánov odtiaľto je však značne obmedzené. Výnimku tvoria jedna mapa, plán a niekoľko historických vedút z obdobia protitureckých bojov a stavovských povstaní. Na dvojicu známych vedút J. Willenberga (1599) a G. Bouttatsa (1676) nadväzujú tiež dve mapy a veduta od dôstojníka cisárskej rakúskej armády N. W. von Lincka, ktoré vznikli v čase Rákociho povstania (1708 – 1711). Uvedené grafické pramene, zachytávajúce predovšetkým opevnenie zvolenského zámku a mesta sme podrobili dôkladnej analýze. Na tomto mieste približujeme najmä doposiaľ málo známy pôdorysný plán zámku a časti opevnenia mesta. Ide vlastne o návrh vylepšenia a modernizácie jeho fortifikácií, poškodených pri poslednom dobýjaní zámku povstalcami na jeseň r. 1703. Vďaka georeferencovaniu plánu a jeho porovnania s mapou opevnenia mesta sa podarilo odhaliť, že niektoré časti neboli mapované exaktnými metódami, ale dokreslené len ručne. Referenčným podkladom na transformáciu bola veľmi presná pôvodná katastrálna mapa z r. 1860, kedy bola zachovaná ešte väčšina mestského opevnenia. Napriek nedostatkom v oblasti planimetrickej a polohopisej presnosti je však plán zámku z historického hľadiska veľmi prínosný po obsahovej stránke. Zachytáva totiž viaceré doteraz neznáme stavebné detaily hlavného delostreleckého bastiónu, ktorý bol v 20. storočí z väčšej časti poškodený pri výstavbe štátnej cesty smerom na slatinský most. Zároveň prináša originálne údaje aj doteraz o málo známom bastióne („nový“ bastión, cca 1663 – 1720), chrániacom prístup k vstupnej bráne do zámku. Okrem toho poskytuje jednoznačné dôkazy o charaktere opevnenia severného a západného návršia zámku, o podobe ktorého sa špekulovalo už aj vďaka starším vedutám; niektoré skutočnosti však na nich neboli jednoznačne zakreslené, resp. boli horšie čitateľné. Plán dokazuje existenciu až dvoch zámockých priekop – vonkajšej a vnútornej, ešte v 16. storočí oddelených valom s palisádou. Mapa zobrazujúca opevnenie mesta poskytuje lepší obraz o parametroch priekopy pozdĺž mestských hradieb. Veduty zámku (N. W. von Lincka, G. Bouttats) pre zmenu poskytujú dodatočné informácie o mestských hradbách, baštách a bastiónoch. Georeferencovaním a analýzou menej známeho kartografického materiálu z

¹ doc. Ing. Peter PIŠŮT, PhD., Mgr. Juraj PROCHÁZKA, PhD., Katedra fyzickej geografie a geookológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Mlynská dolina, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava 4, peter.pisut@uniba.sk, juraj.prochazka@uniba.sk

Vojenského archívu vo Viedni sa nám takto podarilo upresniť poznatky o opevnení slobodného kráľovského mesta Zvolen v 17. – 18. storočí. Chceli by sme tak prispieť aj k diskusii o potrebe intenzívnejšej ochrany posledných zachovalých prvkov fortifikačného systému Zvolena, predovšetkým hlavného delostreleckého bastiónu. Bol to najvýznamnejší a v dobe svojho vzniku (16. storočie) aj najmodernejší obranný prvok v oblasti stredoslovenských banských miest.

Príspevok bol podporený Vedeckou grantovou agentúrou MŠVVaŠ a SAV (VEGA) v rámci projektu 1/0781/17.